

and Frames, redigují ho Kyoko Ohara (Keio University) a Kiki Nikiforidou (University of Athens) a vychází dvakrát do roka; první číslo vyšlo v červenci 2009, druhé v listopadu téhož roku. Teoretickým zaměřením je časopis jedinečný svou orientací na vztah mezi gramatickou strukturou, kognicí a komunikativní bází jazyka. Příspěvky pokrývají široké spektrum výzkumných otázek, které tento vztah nějak pomáhají osvětlit (typologie, gramatikalizační teorie, konverzační analýza, akvizice atd.), včetně studií z příbuzných oborů (např. počítačová lingvistika, lexikografie, psychologie, antropologie). Podrobnosti jsou k nalezení na adrese http://www.benjamins.com/cgi-bin/t_seriesview.cgi?series=CF.

Mirjam Fried

Pražské přednášky z oblasti tlumočení neslyšících

Ve dnech 26.–27. 10. 2009 zavítal na půdu Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK v Praze, konkrétně na obor čeština v komunikaci neslyšících vážený tlumočnick Christopher Stone, BSc (Hons), MSc, PhD, představitel Association of Sign Language Interpreters in England, Wales and Northern Ireland. Jedná se o velmi významnou osobnost z oblasti tlumočení pro neslyšící ve Spojeném království. Pro studenty oboru měl připraveny dvě přednášky. První se zabývala velmi zajímavými momenty z historie neslyšících, znakového jazyka a tlumočení pro neslyšící.

Dozvěděli jsme se mnoho faktografických informací z oblasti systémů vzdělávání tlumočnicků ve Velké Británii. Podrobně jsme si přiblížili předměty a vzdělávací oblasti, které musí tlumočníci absolvovat během vysokoškolského studia. Seznámili jsme se s okolnostmi vzniku standardizovaného vzdělávání tlumočnicků a s vývojem akreditací studijních programů pro tlumočnický v posledních patnácti letech. V závěru přednášky byl podán souhrn nejpalčivějších problémů, které se řeší v souvislosti s tlumočením pro neslyšící na vysokých školách. Jen jsme si potvrdili skutečnost, že tyto problémy jsou velmi blízké i českému prostředí. Druhá přednáška se zaměřila na oblast kulturních aspektů tlumočení ze znakového jazyka do jazyka mluveného. Přednášející prezentoval metody tlumočnicků užívané při přípravě na tlumočení s důrazem na respekt ke kulturním odlišnostem komunity neslyšících. V průběhu přednášky jsme se společně zamýšleli nad tématem neslyšících tlumočnicků. Shrnovali jsme základní pravidla spolupráce slyšících a neslyšících tlumočnicků a uvědomili si záležitosti, kterými se slyšící tlumočníci mohou nechat inspirovat v práci tlumočnicků neslyšících.

Obě přednášky byly velmi přínosné a našemu pracovišti se díky nim podařilo navázat velmi vřelou spoluprací.

Nada Dingová

Česká a anglická publikace Stevena Pinkera

V roce 2008 vydalo nakladatelství Academia jako 21. svazek edice GALILEO a edice Mistři vědy český překlad knihy Stevena Pinkera z roku 1999 *Slova a pravidla. Složky jazyka (Words and Rules. The Ingredience of Language)*. Tato kniha generativně orientovaného kognitivního psychologa, který v současné době působí na Harvardské univerzitě (dodává MIT), se detailně věnuje jednomu jazykovému jevu – pravidelným a nepravidelným slovesům

v angličtině, přičemž autor se k nim přibližuje z mnoha různých perspektiv (například z pozic studia osvojování sloves u dětí nebo zkoumáním automatického generování nepravidelných tvarů pomocí počítačových modelů neuronových sítí) a zjištěnými poznatky ověřuje takovou teorii jazyka, jež odlišuje slova (jednotky uložené v mentálním lexikonu a vybavované z paměti) a pravidla (operace na slovech) jako dvě různé složky jazyka a dva různé a doplňující se způsoby poznávání. Cílem Pinkerovy knihy je definovat pravidla spjatá s tvořením anglických pravidelných a částečně i nepravidelných sloves. Slova a pravidla jsou vášnivou a přitom zábavnou, stylově až lehkouhrou a místy i zbytečně mnohořečnou obhajobou tohoto vidění jazyka, která je reprezentativním vzorkem Pinkerova myšlení o jazyce a rozhodně také přístupným dílem i pro nelingvisticky zaměřenou veřejnost.

Zároveň bychom rádi upozornili na dosud poslední Pinkerovu knihu *The Stuff of Thought. Language as a Window into Human Nature* z roku 2007, která do rámce Pinkerova popularizačního díla zapadá tématem i stylem. Kniha ve své ústřední metafoře představuje lidskou rasu jako „verbivory“, požírače slov, a odhaluje signály, jimiž nás jazyk dovádí k poznání lidské mysli. Pinker přirovnává uchopení světa jazykem k pobytu v platónské jeskyni idejí a rozvíjeje tuto metaforu se zamýšlí nad tím, kterými svými vlastnostmi jazyk člověku přeče jen umožňuje poznat pravý stav věcí čili přirozené světlo světa pronikající jeskynním prostorem.

Přednášku Stevena Pinkera na téma jazyka jako okna k mysli, proslovenou v rámci cyklu Authors@Google, lze zhlédnout zde: <http://www.youtube.com/watch?v=hBpetDxIEMU&feature=channel>.

Eva Lehečková

Dorota Zielińska – Proceduralny model języka

ZIELIŃSKA, Dorota (2007): *Proceduralny model języka. Językoznawstwo z pozycji teorii modeli nauk empirycznych*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 182 s.

V knížce – členěné do tří kapitol – je rozpracována počáteční verze nového modelu přirozeného jazyka.

V první kapitole se autorka zamýšlí nad tím, jak epistemologicky co neadekvátněji zkoumat přirozený jazyk. V rámci teorie modelů hodnotí dva odlišné modelové typy: formální, deduktivně založené modely matematicko-logických věd a induktivně založené modely používané ve vědách empirických. Upozorňuje na ohraničenou popisnou i explanační adekvátnost prvně jmenovaných, a snaží se proto zkoumání přirozeného jazyka založit na modelu vycházejícím z teorie modelů empirických věd.

Důsledkem je návrh procedurálního modelu jazyka, jehož popisu je věnována druhá kapitola. Představeny jsou zde jeho klíčové koncepty – selektivní [wybierająca] funkce jazyka a komunikační pole – a řada jeho dílčích kvalitativních (explanačních) aplikací (vysvětlení kontextové proměnlivosti významu a procesu významové změny, popis interakce mezi jazykovým prostředkem a situačním i textovým kontextem, nové uchopení metafory, aktuálního členění aj.). Navržený model poskytuje jednak nový sjednocující rámec umožňující uchopit řadu jevů, které dosud nebylo možné v rámci dominantních lingvistických směrů 20. století uspokojivě postihnout v rámci jedné teorie (především kompozicionalitu jazykového